Bilaga 7
Undersökning av betydande miljöpåverkan

June Avfall & Miljö

Innehåll

Inledning 3
Avgränsningar och alternativ 3
Avgränsning 3
Planförslaget 4
Nollalternativ 4
Miljöbedömning efter målområde med tillhörande effektmål 5
Målområde 1: Minska avfallsmängderna 5
Målområde 2: Från Avfall till resurs 5
Målområde 4: Nedskräpning 7
Sammanfattande bedömning 8

Inledning

June Avfall & Miljö AB är ett kommunalt avfallsbolag som bildades 1 januari 2018. Bolaget ägs av Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner. Bolaget ansvarar för sophämtning, slamtömning och drift av sortergårdar (återvinningscentraler) och återvinningsstationer i de tre kommunerna. Bolaget äger och driver 11 sortergårdar.

Enligt 15 kap. 45 § miljöbalken ska det i varje kommun finns en aktuell avfallsplan som antas av kommunfullmäktige. June Avfall & Miljös ägarkommuner har en gemensam sådan. Enligt avfallsförordningen ska avfallsplanen uppdateras minst vart sjätte år. Nuvarande avfallsplan gäller till och med 2026. Under 2026 påbörjades arbetet med den reviderade avfallsplanen 2027–2030.

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I 2–6 §§ miljöbedömningsförordningen finns bestämmelser om vilka planer som ska och inte ska antas medföra betydande miljöpåverkan samt underlag för att bedöma betydande miljöpåverkan. Avfallsplan 2027–2030 uppfyller inte förutsättningarna för betydande miljöpåverkan och kommunen ska därför undersöka om planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Hur undersökningen ska gå till regleras i 5 § miljöbedömningsförordningen. Enligt 6 kap. 7 § miljöbalken ska kommunen efter undersökningen i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Om undersökningen visar att planens genomförande innebär en betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning göras.

När June Avfall & Miljö upprättade Avfallsplan 2023–2026 under 2022 gjordes en undersökning av betydande miljöpåverkan. Resultatet var att avfallsplanens genomförande inte bedömdes medföra någon betydande miljöpåverkan och någon strategisk miljöbedömning behövde inte genomföras.

Bolaget bedömer i samråd med Länsstyrelsen i Jönköpings län att undersökningen av betydande miljöpåverkan fortfarande är aktuell. Detta eftersom kommande avfallsplan inte anger några förutsättningar för tillkommande tillståndspliktiga avfallsverksamheter.

I detta dokument redovisas därför resultatet av undersökningen som gjordes 2022, men utifrån de reviderade effektmålen i Avfallsplan 2027–2030.

Avgränsningar och alternativ

Avgränsning

Undersökningen avser inte avfallshanteringens totala miljökonsekvenser utan endast de konsekvenser som kan uppstå till följd av de målområden och effektmål som presenteras i avfallsplanen. Bedömningen tar därför ingen hänsyn till kommande anläggningar, utan dessa bedöms i samband med prövning enligt miljöbalkens regler om tillstånd och anmälan av miljöfarlig verksamhet. Den

geografiska avgränsningen avser Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner. Giltighetstiden för den reviderade avfallsplanen är 2027–2030. Bedömningarna avser därför tiden fram till och med 2030.

Planförslaget

Avfallshantering i sig är en åtgärd som syftar till att minimera negativa effekter för människa och miljö. Avfallsplan 2027–2030 presenterar mål och ger förslag på åtgärder inom tre målområden; Minska avfallsmängderna, Från avfall till resurs och Nedskräpning. Den totala effekten av avfallsplanen bedöms vara positiv ur miljösynpunkt. Givetvis ger avfallshanteringen i sig upphov till vissa negativa miljöeffekter, främst till följd av miljöpåverkan från transporter. Sett till helheten så kommer dock avfallsplanens totala effekt att ge en positiv påverkan på miljön. Detta eftersom syftet med avfallsplanen är att främja en god resurshushållning genom mål och åtgärder som tar avfallshanteringen uppåt i avfallshierarkin och mot mer cirkulära flöden. Avfallsplanens inriktning främjar en hållbar utveckling och tar väl hänsyn till globala såväl som nationella och lokala miljömål.

Avfallsplan 2027–2030 har i de flesta avseenden ett liknande upplägg som Avfallsplan 2023–2026 när det gäller val av målområden. I den nya avfallsplanen har dock målområdet Minska miljöpåverkan från avfallsverksamheten strukits. Mål och åtgärder som rör June Avfall & Miljös eget miljöarbete hanteras istället inom bolagets verksamhetsplanering. Effektmålen i avfallsplanen utgår i stor utsträckning från gällande etappmål, globala mål och frivilliga mål från Avfall Sverige etc.

I Avfallsplan 2027–2030 ges endast förslag på åtgärdsområden och istället för att fastställa detaljerade åtgärder i avfallsplanen kommer June Avfall & Miljö att, i samverkan med ägarkommunerna, ta fram en åtgärdsplan varje år. Målsättningen med en åtgärdsplan som tas fram, uppdateras och följs upp varje år är att det ska vara fokus på aktuella och relevanta åtgärder i arbetet med att nå de uppsatta målen. Dessutom kan respektive aktör arbeta med de åtgärder som de bedömer är aktuella och genomförbara för sin organisation kommande år.

Nollalternativ

Nollalternativet innebär att ingen ny avfallsplan upprättas för Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner. Någon åtgärdsplan med åtgärder och aktiviteter för att nå målen i den reviderade avfallsplanen kommer då inte heller att tas fram. Arbetet kommer att fortsätta i enlighet med Avfallsplan 2023–2026. Nollalternativet innebär då i princip att det blir en fortsatt avfallshantering utan nya mål och åtgärder och där avfallshanteringen i June Avfall & Miljös upptagningsområde inte kommer att ta ytterligare steg uppåt i avfallshierarkin.

Miljöbedömning efter målområde med tillhörande effektmål

Nedan följer en kortfattad bedömning av avfallsplanens miljöpåverkan utifrån planens uppsatta målområden och effektmål.

Målområde 1: Minska avfallsmängderna

Målområdets syfte är att minska mängden avfall som uppstår. När avfallsmängderna minskar, minskar även den miljöpåverkan som uppstår vid nyttjandet av energi- och materialresurser vid produktion. Likaså får avfallssystemet mindre avfallsmängder att hantera, vilket resulterar i färre transporter, minskade utsläpp, minskad klimatpåverkan och minskad spridning av miljöskadliga ämnen. Målområdet bedöms medföra en positiv miljöpåverkan.

Effektmål 1:1

Till år 2030 ska mängden restavfall, som hämtas fastighetsnära hos småhus, fritidshus och flerbostadshus, minska med 30 procent per person, jämfört med år 2023.

Bedömning

Positiv miljöpåverkan. Minskade avfallsmängder innebär ett minskat behov av resurser, minskat behov av transporter och ett minskat behov av energi för material- och energiåtervinning. Det leder till minskade utsläpp av växthusgaser. Genom att minska matsvinnet kommer även den totala miljöpåverkan från livsmedel att minska. Effektmålet bedöms inte innebära någon negativ miljöpåverkan.

Effektmål 1:2

Senast år 2030 ska mängden restavfall från sortergårdarna ha minskat med 20 viktprocent, jämfört med år 2025.

Bedömning

Positiv miljöpåverkan. Minskade avfallsmängder innebär ett minskat behov av resurser, minskat behov av transporter och ett minskat behov av energi för material- och energiåtervinning. Det leder till minskade utsläpp av växthusgaser. Behandlingskostnaderna för energiåtervinning kommer att minska. Effektmålet bedöms inte innebära någon negativ miljöpåverkan.

Målområde 2: Från avfall till resurs

Målområdets syfte är att återanvända och återvinna mer av det avfall som redan har uppkommit och återinföra det i kretsloppet så att det på nytt kan användas som en resurs. Genom att förlänga produkters liv och genom att ta tillvara på det avfall som uppstår och använda det vid tillverkning av nya produkter, minskar utsläppen av växthusgaser eftersom en mindre mängd jungfruliga råvaror behövs. Ökat nyttjande av redan uppstått avfall kommer även resultera i mindre avfallsmängder

vilket ger en positiv miljöpåverkan. Den negativa miljöpåverkan bedöms som liten och är främst kopplad till risk för ökat antal transporter av olika typer av avfall. Med ökad utsorteringsgrad kan behovet av transporter till olika behandlingsanläggningar komma att öka. Vinsten av materialåtervinningen bedöms dock vara större än dess negativa konsekvenser.

Effektmål 2:1

Senast år 2030 ska minst 60 procent av det insamlade avfallet förberedas för återanvändning och materialåtervinning.

Bedömning

Positiv miljöpåverkan. Genom återanvändning förlängs livet på våra produkter vilket sparar på resurser och bidrar till ett mer cirkulärt samhälle. Med större andel återanvändning och materialåtervinning minskar behovet av nya råvaror för att tillverka nya produkter. Detta leder i sin tur till energibesparing och minskade utsläpp av växthusgaser. Om återvinningen av material ökar kan behovet av transporter till olika behandlingsanläggningar komma att öka. Det leder i sin tur till ökade utsläpp av växthusgaser och partiklar samt ökade bullernivåer. Vinsten av materialåtervinning bedöms dock vara större än dess negativa konsekvenser.

Effektmål 2:2

a. **Minst 60 procent av restavfallet som hämtas fastighetsnära hos småhus, fritidshus och flerbostadshus ska vara rättsorterat.**
b. **Minst 40 procent av restavfallet från sortergårdarna ska vara rättsorterat.**

Bedömning

Positiv miljöpåverkan. Genom att öka sorteringsgraden av restavfallet så kan en större andel avfall materialåtervinnas istället för att förbrännas. Med större andel materialåtervinning minskar behovet av nya råvaror för att tillverka nya produkter. Detta leder i sin tur till energibesparing och minskade utsläpp av växthusgaser. Om återvinningen av material ökar kan behovet av transporter till olika behandlingsanläggningar komma att öka. Det leder i sin tur till ökade utsläpp av växthusgaser och partiklar samt ökade bullernivåer. Vinsten av materialåtervinning bedöms dock vara större än dess negativa konsekvenser.

Effektmål 2:3

a. **Andelen förpackningar i restavfallet som hämtas fastighetsnära hos småhus, fritidshus och flerbostadshus ska vara max 10 %.**

b. **Andelen matavfall i restavfallet som hämtas fastighetsnära hos småhus, fritidshus och flerbostadshus ska vara max 5 %.**

c. **Andelen förpackningar inkl. returpapper i restavfallet från sortergårdar ska vara max 10 %.**

Bedömning

Positiv miljöpåverkan. Ökad utsortering av förpackningar, matavfall och returpapper i restavfallet ökar möjligheterna till materialåtervinning. Det innebär en mindre mängd restavfall som går till förbränning och bättre hushållande av resurser. Om utsorteringen av dessa tre fraktioner ökar kan behovet av transporter till olika behandlingsanläggningar komma att öka. Det leder i sin tur till ökade utsläpp av växthusgaser och partiklar samt ökade bullernivåer. Vinsten av materialåtervinning bedöms dock vara större än dess negativa konsekvenser.

Målområde 4: Nedskräpning

Målområdets syfte är att skapa en renare och tryggare miljö inom bolagets upptagningsområde. Målområdet har en positiv miljöpåverkan på människa, djur och natur eftersom förebyggandet av nedskräpning resulterar i minskad spridning av förorenade ämnen på land såväl som i vatten. Genom att minska och förebygga nedskräpning bidrar målområdet även med tryggare stadsmiljöer med minskad risk för skadegörelse.

Effektmål 4:1

Till år 2030 ska nedskräpningen på offentliga platser minska med 10 procent, jämfört med 2024.

Bedömning

Positiv miljöpåverkan. Minskad nedskräpning bidrar till en minskad spridning av föroreningar på land och i vatten, en säkrare miljö för djur och människor samt tryggare städer med mindre klotter och skadegörelse. Renhållningskostnaderna minskar då nedskräpningen minskar. Minskad nedskräpning bidrar även till att materialet istället kan återvinnas och bli nya produkter. En ökad renhållning kan dock innebära ytterligare transporter och ytterligare inköp av inventarier (fordon, soptunnor m.m.). Detta bedöms kunna ha en viss negativ miljöpåverkan på luftkvalitet, klimatet och hushållning med material, råvaror och energi. Den eventuella negativa miljöpåverkan bedöms vara liten i sammanhanget.

Sammanfattande bedömning

Bedömningen enligt ovan visar att samtliga målområden med tillhörande effektmål bedöms ha en positiv miljöpåverkan till följd av ökad materialåtervinning och återanvändning samt förebyggande av avfall. Det innebär att avfallsplanens genomförande totalt sett bedöms innebära en positiv miljöpåverkan och att steg uppåt i avfallshierarkin kan tas. Negativ miljöpåverkan bedöms som liten vid genomförandet av avfallsplanen och bedöms främst kunna uppstå till följd av transport av avfall. Vinsten av materialåtervinning bedöms dock vara större än den negativa miljöpåverkan som ett ökat antal transporter medför. Sammanfattningsvis bedöms den negativa miljöpåverkan av genomförandet av avfallsplanen vara liten.

Med en gemensam avfallsplan för Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner kan samverkan och åtgärder genomföras över kommungränserna vilket kan bidra till en större genomslagskraft. Hur stor positiv eller negativ påverkan genomförandet av avfallsplanen medför beror på vilka åtgärder som genomförs och i vilken utsträckning målen uppnås. Dessutom är avfallsplanen ett strategiskt dokument, i jämförelse med exempelvis en detaljplan som är en fysisk plan. Utfallet av genomförandet av avfallsplanen är därför svårare att kvantifiera och bedöma i jämförelse med exempelvis fysiska åtgärder i en detaljplan.

Den sammanfattande bedömningen är att Avfallsplan 2027–2030 inte bedöms medföra en betydande miljöpåverkan. Någon strategisk miljöbedömning bedöms därför inte behöva göras.